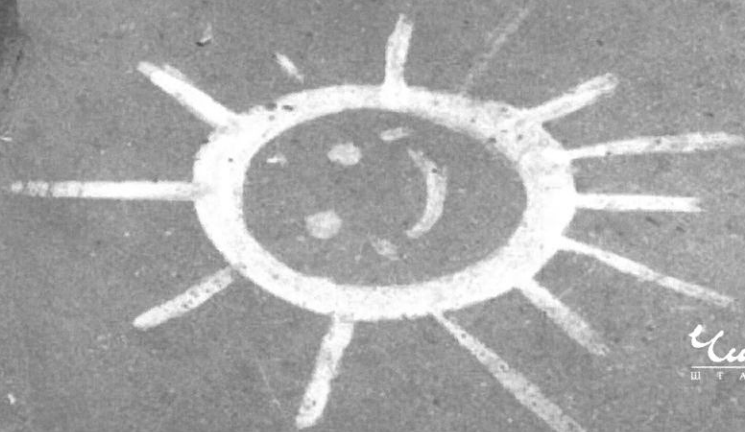

Тања Крагујевић

КРАТКА ИСТОРИЈА ТРЕНУТКА

И НЕБА, СМЕHA И
ЗА ЦЕО СВЕТ

Синоја
ШТАМПА

Тања Крагујевић
КРАТКА ИСТОРИЈА ТРЕНУТКА

Уредница
Нева Саравија

Тања Крагујевић

КРАТКА ИСТОРИЈА
ТРЕНУТКА

Београд,
2024.

Размислићу шта је за остављање
И мртво лишће поспремићу

Јан Скеџел

И нити јест нити је било.
Траје само вечни тренутак.

Чеслав Милош

ВРТ, ПРЕЛОМ

Са новим власником. На обронку
града. Обилазили смо.
Још једном. Корак по корак.
Врт. До јуче наш.

Испратио нас је до наше капије
са гранчицом расцвале мајске руже.
Коју сам тако дуго звала својом.
Да преселила се у мој ход.
У сваки зглоб. И дисање,

И сада. Куда год да кренем.
Опија ме. И растрежњује.

Непогрешивим својим
чулом руже. Говори.
Да то је све што ми преостаје.

26. јуни 2022.

РУЖА ЗНА

Ружа зна шта јој је чинити.

Измакла ми је из ока.
Не из вида.

Тек толико је нема.
Да могу да верујем
у њену моћ.

Стоји на међи неба.
Земље. И сићушног
острва. Мене.

Да боджом изниким из
једне једине бодље.
Чува ме. И милује.
Јер постоји.

И тај трн. Прекоморски
чун. Ту је. Да знам.
Да постојим.

БАШТА, КОТАРИЦА

Крилати мрав. Биће земље
и неба. На висинском балкону.
У зрачном врту босиљка и нане.
Омамљен. Спознаје чисто усхићење.

Са њим сам. У етарском успењу.
Што храни ме. Јер отвара
један по један крајолик душе.
Палимпсесте хрстова. И липа.

Као да дубоко време.
Већ чека. Да прелистам
књигу са непознатим бројем
страна. Да објави се.
Како већ бива. Само једном.
Потпуном тишином.

МАЛА МУЗА

*Поведи ме опет оним
стазама којима смо
и пре ишли. Мала музо.*

Дуго већ она ћути.
Понекад затекнем њену
поруку. У магленим
словима јутарњег неба:
*Зар не видиш какво је
време. Велики тренутак
савршене катастрофе.*

Не рекоше ли већ.
Помислим.
Велики фолозофи:
*Сви желимо да будемо
песници свог живота.
Понајпре у најмањем
и најсвакидашњијем.**

Но моје мале искре растерује
ракетни пламен. Лете
попут мрвица са стола.

---

*Фридрих Ниче

Кад умину ватре са барикада.
Поћи ћемо. Много је
малих. Тајновитих стаза.

Али и док ћутимо.
Пут нам је један.
Богат. Трновит.
А нико не зна.
Или не жели рећи.
Колико дуг.

НОВА ГОДИНА

Концерт на рушевинама.

Гипки покрети гудача.
Попут плеса са мачевима.
Цитата молитви древног мага.

Не може то стати у једне груди.
Одјекнуће у неком непознатом
времену. У срчаном удару.
Јутра. Неког чистача улица.
У непознатом граду.

Тај бол спознаја.
Који је изгубио спознаје.
И остао само бол.

Преживао у антологијама
борилачких вештина.
Стиховима побуне.
Лепоте и горчине.

И неки песник. Опет.
Пробудиће се усред ноћи.
Тражећи електронски нотес
налик папиру и оловци.

Сломљен сећањем на време
када га није било.
На место на којем никада
није био. Питајући се
откуда тај прејаки
дамар у њему.

За који хитно. Мора
напипати медикамент.
У тами властитих речи.

ПОСЛЕ ПРАЗНИКА

Желим да прикажем људе који дишу,
осећају, воле и пате.

Едзард Мунк

Јуче. Наструјале честитке.
Данас Тишина. Тешки.
Нападали снег.

Огрнути самоћом.
Све самљи.

А свет је од сада један.
Јављају из кутија
прштећих слика.

Свет је подељен.
Добрим делом добрано
наш. Јављају други.
Хиперсоничним криком.

Хитам да сазнам
да ли још постојим.

Продавница хлебова
греје на углу. Са румене
коре шапућу сусам и ким.

Нов наслов је у излогу књижаре.
У капији. Шћућурен. Дрхтав.
Као да његова је самоћа
од свих већа. Мали пас пружа
свијену шапу. Да излечим га
од уганућа времена.

Добро је. Могу да удахнем
овај трен. Не само мој.
Пуним плућима. Да волим.

У сродству са патњом
изгубљених у патњи.

Јер ништа страшно није далеко.
И њихова непозната имена
јасна су. Као лица. У небодерима
уздигнутих у души. Понад расула.
У мелодијама прогнаних
симфонија. Забрањених језика.
Прапочетних слова вере.

Толико је тешко. И велико. Сада.
Скупљам га у делићима
расутог стакла. Јер све.
Сем издаје надâ. Моје је.

Премда би мајстор сцене
и даље да одређује
правац мојих корака.
Интонацију мојих речи.

У једној од стварности
непрекидно мери преостале
секунде. Казаљком
на великом сату на тргу.
Коју не видим.

У игри сенки засењује је.
Без ичијег налога.
Сасвим своја.
Фина сунчана влат.

ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

Почиње. Истом најавом
прилога о наступајућим
тенковима. Дутумима.
Који се смењују.
На посебном дигиталном
сату: 351. 352. 353-ти дан.
Сликама пуним дима.
Прашине падајућих.
Вишеспратних деценија.

И увек тај приказ жене.
Која не зна куда би.
Носећи у наручју дете.

Звучна покривалица
емисије. Драматична
и бурна. Учини да се
не чује. Ниједан други
звук. Ни плач детета.

Не знам са које стране
зараћених долази.
Али знам да ми се.
Отуда. Са хиљаду
шестотина километара
даљине. Обраћа.

Да ме зове.

И у раном затамњењу
собе. Где екран гори.
Дивљом. Белом ватром.
Горим. И гласно плачем ја.

КОНТЕЈНЕРИ

Сачувани у оклопима
и шлемовима. У још
неиспаљеним чаурама.
Ратови.

Трају.
У голоруком отпору.
Спасених. И покорених.

Смештених у прихватне
контејнере. Голе месечине.
Гладног очајања.

КОРИДОРИ

Оружје Муниција Храна.
Оружје Храна.

Храна Муниција.
Муниција Молитва.
Оружје. Тама.

ДЕВОЈЧИЦА, КИША

Окреће лице
ка небу.

Около ње.
Сем камења.
И попадалих
рушевина.
Ничег.

Између Свевишњег
и њеног раздраганог
осмеха. Сем глади.
И жеђи. Ничег.

Само тај дар.
Милосна.
Премилосна.
Киша.

Газа, новембар 2023.

ДОПУНЕ УЏБЕНИКА, НОВЕ КЊИГЕ САЗНАЊА

На Западу ништа ново.

Непроверено је. Али кажу.
Само на тој страни заласка.
Сунце се. Можда.
Поново рађа.

На Истоку. Прогореле.
Столећима будне.
Фине влати свиле.
Што држаху нас
у непоткупивој мисли.

У арији сферà,

Где могао си разазнати.
И свој глас.

ЗАШТИТИНА СРЕДСТВА

Огромна потражња
у апотекама. Трајна је
несташица тог медикамента.

Љубазне продавачице кажу
да за њега чак никада нису
чуле. Није га ни било.

Нико не уме рећи.
Шта лечи свет
од грабљивих поама.

Од великог
страха света.

LA TERRA TREMA

Време је сунчаних олуја.

Ако имаш чамац.
Привезан за обалу.
Одвежи га.

Бар он да отплови.
Ослобођен копна.
Које дрхти.

Некога ће уљуљати.

Можда дете-галас.
Што одлутало од струје.
Пита чије је.

ЛАБУД

То је Дунав.
Преноси увек тачну вест.
Делић судбина.

Из пловећег јата.
Изненада. Доплови
до усамљеног шетача
на обали. Лабуд.

Не гледа у пружену
руку. Не узима
понуђену мрву.

Погне главу.
Јасно видиш
оно што види.

Из очију му капну.
Слију се низ кљун.
Две црне сузе.
И ту остану.

СТАБЛО ЖИВОТА

Двадесет дана стара.
Спасена из рушевина.

Са праменом мајчине
косе. У руци.

Према телевизијском запису.
Сирија, 10. фебруар 2023.
Касније вести („Новости”, 12. септембар 2023) јавиле су да је, током земљотреса, спасена девојчица збринута у породици тетке и тече, и да расте са њихово седморо деце, у Џиндајрису, недалеко од турске границе, као здраво и срећно дете.

ПОКУЦАЈ, ОТВОРИ

На висовима камена и шута.
Не постоје врата. Човек
под заштитном кацигом.
У црвеној униформи спасиоца.
Нагиње се над малу. Голим
рукама разгрнуту удубину.

Претпоставку живота.

Ако ме чујеш.
Удари два пута. Каже.

Кроз камену тишину.
Два уморна ударца
јављају.

Отвори ми. Ту сам.

Према телевизијском запису.
Турска, 11. фебруар 2022.

НОЋ ВЕКА

Док смо спавали.
Неко је однео ноћ.

Чули смо багере
који су одлучно.
И бучно одмицали.

А крупни. Преостали
комади таме.
Попут непознатих
метеора. Падали су
у језера. У реке.
У наше домове. И срца.

И не знајући
шта би са нама.

Довољно им је било.
Што су ту.
Што их се више
не можемо ослободити.

Јер почела је.
И не завршава се.
Ноћ века.

Црна меморија.
Јутро. Без буђења.

АЗУР

Као аутобус
пун путника.
Што ударио је о стену.
Моја разнолика.
Самолика Ја.
Разбијају се.

Падају далеко
од благих обала.

Где могла сам их јасно
видети. Преко азурних
океана. Чути. Дозвати.

ДУГОВИ

У чему је моја кривица.
За толико потреса.
Дубоких увреда.
За сломљено перо.

Покажите ми моју књигу
дугова. Мимо оне.
Коју сваким даном.
Све краћом чини
Сваки дан.
И сваки век.

Дотакните бар. Стих
или два. Што одувек.
Од доба камених успаванки.
Додаје неба. Сакупља со.

За скучене премере
меридијана. Које за собом
остављају велики дужници.

За опсадна стања.
Што из трена у трен.
Исцрпљују и гасе.
Сва мора. Сваки удисај.

Ни трепет листа на грани
за њима да остане.
Да објави. Чист
ваздух покајања.

КАО ПЕШЧАНА КИША

Ситни. Заслепљујући.
Фрагменти. На окнима.
На отвореној књизи. У мени.

Пеку. Говоре. То си сад.
Себи непознато. Далеко ти.

Коме од њих да поверујем.
Кад не знају ме. Нити знам.
Којим путем ме воде.

Сваки од њих морам повести
на посебне хоспитализације.
Уградњу бајпаса.

Да им замрле линије
директне везе са пулсацијом
напуштених животâ.
Те танке цевке,
Оснаже. И врате.

Па да запловимо.
Подводном трасом.
Што бес ватре гаси.

Штити од Змаја. Коме је
неко обећао бајку.

ДУГА

Серени Пиколи

Негде. На далеком северу.
Толико је хладно. Кажу.
Да се вода из ведрице
коју становник баци
у зрак. Истог минута
претвори у ледени лук.

Нисам тамо била.

А нисам била
ни тамо. Где живи Она.
Са којом размењујем
поруке и писма. На језику
који није ни мој. Ни њен.
Захвалне што постоји.

Топло је. од наших разговора.
Толико. Да се онај ледени
лук са севера топи.
И претвара у дугу.

Свој животни пут
испод ње. Налазе бубице.
И своју плодну

каријеру. Остварује.
Разнолико растиње.
Разбокорено биље.

Ужурбани људи.

Јасно их можеш видети
док послују. У раним
јутањим причама.
Огледнутим у излозима.
У маленим окнима
споредних улица.

Добар је тај осећај.
У који обе верујемо.
Као да ће. Захваљујући њему.
Спасен бити свет.

Зима 2023. Хладноће у Сибиру досегле минус 62 Целзијусових сепени, У Њу Хемпширу и на северу Америке, температуре су досегле Целзијусових минус 77.

МАЛЕ ПРОДАВНИЦЕ

Мале продавнице су
осмеси квартова.
Кад пале се прва светла
испод облака. Већ светле.
Трептаве. Земне звезде.

Свеједно што између
стабала. Шумори
наслеђена зона опасности.
Користећи се правом јачег.
У судару на заљуљаним
раскрсницама.
У нерастрезњеном оку.

Тремором неуралгије.
Прокријумчареним
у нови дан.

Фризерске помоћнице
износе столице. Смешкају се.
Огрнуте шаловима.
Док праве селфи. Чаврљају.
Ишчекујући судбинске приче.
Да десе се. Попут уласка
непознатог. Чаровитог

господина. Који никада
није долазио пре.

Чистач снега улази
у продавницу мешовите робе.
Предаје изгубљене кључеве.

Продавачица их смешта
у сигурну корпу. Говори му:
Добро је што постојиш.

Нешто важно најзад
може да испише у излогу.
Са уверењем да ништа
није заувек изгубљено.

КАО ВОДА 'ЛАДНА

Са друге стране ходника.
Млади човек.
Широких рамена.
Окренут ми леђима.
Окружен торбама.

Звецкао је алатом.
Поправљајући аутомат
за кафу. Сокове.
Мале чоколаде. И чај.

За разлику од њега.
Ја сам чекала на обичну
поправку колена.

Потрајало је. Уосталом.
Таква су чекања.

Помислих да га замолим
да у програм тог аутомата
за свакодневну употребу
убаци још једну операцију.

Па кад притиснем. То дугме.
Убацам новчића. Колико је

већ потребно. Да прснем.
Као млаз из фонтане.

Да потрчим. Улицама.
Парковима. Меко.
Као киша на снегу.

Да потечем.
Као вода 'ладна.

КРАЉИЦА

Метафоре лутају.
Усамљене. Напуштене.

Као и тачка усред
стиха. Лавиринт.
Без помоћног степеништа.
Гнездо заплетених
вавилона. Потонулих.
У облаке узвинитих.
У којем су рођене.

Само понекад. У новој
ери нестајања. Речи им
у косу стављају цвет.

Толико. За свргнуту
краљицу. У времену
кратког времена.
Кратког даха.

Д. Л.

Познајете ли особу Д. Л.
Не? Није фудбалер.
На којег сте најпре помислили.

Ни ја га нисам знала.

Док нисам прочитала његов
есеј о песнику кога волим.
Који ме сваким стихом
у стопу прати. Или предводи.

Али тад сам схватила да га
тај. Мени непознати Д.Л.
Разуме. Боље него ја.

Помислих чак.
Преотеће ми сасвим
моју песничку љубав.

Но зналачки. Попут
терапеута. Он ми ју је
враћао. Још раскошнију.

Тако наједном. Добих
нову линију на длану.

ГДЕ ЈЕ БИЛА

Где је до сада била.

Та зелена комета.
Из каменог доба.

Кад је тек сада.
У ово недоба.
Другог месеца лета 2023.
Банула. Светлосном
одлучношћу. Међу нас.

Можда је знала. Да нам
у свим.нашим пометњама.
Не дугује ништа.

Кад нам је већ толико
било потребно. Да појмимо
опсег сунчевог система.
Који је све то време.
Анонимно. И предано.
Обилазила.

СНОВИ

Присни су. Али.
Прелазе границу.
Па ти се учини да они
који су ти блиски
могу да буду још ближи.

Ванпојамно близу.

Или их у окрету
сновног трептаја
учине далеким.
Једна видљивим.

Као да их и нема.
Да не постоје.

И то боли.

Снови су беспризорни.
Изјутра се извуку.
Као да ништа није било.

Оставе те да будеш
довека грешан.
Да питаш се.

Шта је ту. У свему.
Твоје дело.

И где су сад они.
Који су све то створили.

СТРМИНА, ЗАСАД

Кад бела пена млазњака
раздвоји небо. Помислиш:
једна ће половина тог
пространсва можда бити
боља. Самилоснија.

Можда. Та стрмина.
Кад раствори се у zraku.
Постаће падина.
Прелиће се преко
свог руба. У засад
ружа. Зачетих у уму.

Моћи ћеш пронаћи пут.
И мимо пута. Ззноћити.
Под шатором добрих
мисли. Било где.
Под голим небом.

БЛИЗИНА

Започнем ту реч.
Коју ти довршиш.

Радују се слогови.
Озари их близина.

Савршена глоса.

СТРАХ

Примиче ми се
као ратни план
огледа о сенци.

Тек када сване
опет је само даљина.

На светлијој страни
горких сензација.
Суштине.

У мрвицама.
Летећим. У ветру.

Попут хитрости веверице.
У снежном грању.

У ХИТЊИ

Стојим на станици.
Препуна је чекања.

Они који долазе
неће ме препознати.
На перону завејаном
порукама.

Можда бих се изгубила.
Међу онима који
одлазе. Са путним
торбама. У хитњи.

Да ме не води
Заштитни знак.
Још ненаписан стих.

ПТИЦЕ

Знају то и птице
на гранама.

Само да се спусте.
Међу људе. И разјасне.
Те једноставне. Просте
ствари. Белодане истине.

Али у безваздуху.
Дрвеће је одустало од грана.

Птице су одлетеле.

Изрекавши.
За оне који читају
говор покрета
и запустело небо.
Сасвим јасно.

Оно што птице знају.

МЕМОРИЈА, ИЛИ: НЕГОВАЊЕ БЛИЗИНЕ

Речено му је да мирује.
И да чека.
Она ће ускоро доћи.

У лудом пролону марта.
Износи ми кратку
историју болести.
Дугу и прецизну листу.
Заслуга оних.
Које ће још позвати.

Одговарам дугом ћутњом.
Којом прелетима комета
гласе се његов Рембо.
Цветови зла. Аполинер.
Завичаји. Сеобе.

Историјом онога
што рише портрет.
Од којег не видим јасно
претњу објаве: *Она ће доћи.*

Тако. Промуцах само.
На крају. Превиђањем краја:
Добро буди. И јави се.

Могоа је помислити
да сам потценила
одсудну тежину тренутка.

А хтедох рећи. Тек оно.
Што у свим забунама.
У сваком науму. И зауму.
Каже се пријатељу.

Не изговарајући
при том име. Ни овог.
Ни оног света.

Март, 2023.

НОЋНА ПОШТА

Пућују преко свих граница.
Безбедно. Мигранти. Бисери
без шкољке. Украдено
ремек дело великог мајстора.
Бели прах. У прстену
возача камиона.

Али поезија. У танком
повезу ауторских година.
Под папирима. И наметима.
Преласка. Неизоставно је
заустављена. Изгубљена.

Сигурније је да шапућеш
стихове Сазвежђу Лире.
Мој пријатељу.

Кад погасе се светиљке
касног ноћног кафеа.
Ја ћу позвати Пегаза.

Снажан је то. И фин
момак. Никада. Ни у шта
упрегнут. Слободног.
Летећег каса. Пренеће све
што већ чини науме песника.

Добро је. У крајњој нужди.
Повероварати у снагу мита.
Само треба уронити. Дубоко.
Тамо. Где и настају речи.

Пре него што проради
брзи шински превоз јутра.
А у аеродромским распоредима
ипак буде отказан. Важан лет.

Пилот ноћне поште можда ће
тад отворити. Загубљену књигу.
Збуњен. Задивљен.

Нашавши се. Изненада.
Ван редовних распореда летења.

У непознатом свом бићу.
У самом средишту ствари.

Поводом тромесечног путовања, авионском поштом,
једне збирке поезије у суседну земљу

У МУЗЕЈУ ПОЕЗИЈЕ

Писмо. Ивану В. Лалићу

Дуго одлажеш све своје.
Тражећи скровита места
истине. Коју свет у разлагању
бесконачне реченице.
Сателитских сигнала.
Трепета глувих екрана.
Није знао изрећи.

Ту су и твоја једра.
Мали путописи јутра
пре буђења. Завет.
Који никоме. До себи.
Ниси дао.

А обнавља се.

У Писму. Што увек за нову
црту. Апостроф непознатог.
Још је на снази.

Другачије је. У сваком часу.
То нутарње море.
Словно пространство.
А исто вреди. И кад
одрасте. Сазри.

И када стари.

И зато си опет у песми.
У шумору њене приче.

Док вани. У ветру. У мраку.
Стопа немилице стопу гази.

А песници у свом врту.
На кружним стазама
Атријума. Као у трци
носилаца ватре. Где нико
медаљу победника
не тражи. Један другоме
предају исти пламен.
Исти жар душе. И речи.
Искона. У гнезду постања.
Апендиксу увек нове
негације Краја.

Па и ти. Тек скрбни си
Чувар Знака.
Истине што буја.
Обнавља се. У даху.
Што светиљку не гаси.

И лудом ветру не да.
Да је у глухоту. У Ноћ
ноћи преобрази.

За Музеј поезије у Чачку,
26. маја 2023.

МУЗЕЈ ПОЕЗИЈЕ, ИЗЛАЗ

Кренеш.
Пун накупљеног блага,
А запахне те. Без најаве.
Без налепница. Путоказа.
Кустоских објашњења.
Сво чудо света.

Седиш опет. На својој
тераси. Удишеш
књигу коју читаш.

Косачи траве. Преко пута.
У дечјем обданишту.
Гасе машине. Спремни
да на плавој клупици.
Под дрвеним заклоном.
Распакују доручак.

Иза њих. Тек започет
дашак обновљених.
Орошених трава.
Поклици деце у трку.

Пред њима. Послови
које још треба обавити.

Тишина. Коју дописаће.
Надир гологлавих.
Растрчаних нараштаја.

Као кад после тебе.
Неко нов. Уђе у твоју собу.
А свака књига коју ту
затекне. Баш као и све.
Оно је што о теби
треба да зна. Помишљу
о путовању поезије.
Историји њених збирки.

Океану на коме
никада ниси био.
А по капљици измаштаног
памтиш га. Одувек.

Или о ушћу две реке.
Што сваког јутра пред тобом.
Рађа се. Блиста. И отиче.

Жвот. У једном
трену и твој.

ЈЕЗИЧКИ ПЕЈЗАЖ, СКИЦЕ

Видим свој одраз
који промиче.
У прозорима
малих продавница.

Све има свој обрт.

Ветар
витла речи.
Видим. Нису изгубљене.
Све док ришеш
свој језички пејзаж.

Лист гинка. Попут лепезе.
Што уме бити и стогодишњак.
У једном трену пада.
Јер и када дуга. Кратка је.
Историја тренутка

Чујем како ми говори:
Добро је што те имам.
Што нисам тек зрачна
скица у зраку. Што знам.
Да постојим.

БЛАТО

Добро је блато.
Зауставља тенкове.

И најмања. Дечија шачица.
Може од њега начинити
магични колачић игре.

Блато је опрезно.

Влажно од дубоких
киша. Суза земље.

Земља не заборавља.
Куда. И како смо ходили.
Шта смо јој учинили.

СВЕ ШТО НИСАМ ЗНАЛА

Друг из клупе. Ђутљив.
Шкрт на речима.
И касније. На испитима.
Где о уметностима
речи била је реч.

Малорек. У песмама.
Којима је корачао.
Страницама својих књига.
Рукописâ. Нутарњих.
Једва разгрејаних.

Писаних са дубоком сумњом
да може се топлина изнети
у хладан дан. Да румени
кестен. Лелујавих.
Младих година.
Изнава може бити.
И без ватре. Мирисан.
Тек длановима
речи угрејан.

Након годинâ.
На пешачком прелазу.
Пред законом црвеног.

Који је и липама забрањивао
да дишу. Угледах га.

И све што сам мислила
о њему. Клону.
Као обмана.
На асфалтној врелини.

Стајао је. Са девојчурком
који га је држао за руку.
Скакућући. Запиткујући.
Главе уздигнуте ка њему.
Јунаку своје дневне.
И вечерње. Занавек бајке.

Његов поглед ка њој.
Попут капелице. За коју
зографи нису стигли
осмислити све боје.
Надсводила је купола
непребројивих нада.

За сва њена пролећа.

Па и она. У којима
тек привид је.
Да њега неће бити.

ЛАПТОП, ПТИЦА КОС

Оцу

Седели смо сатима.
Млади кустос и ја.
Над његовим лаптопом.

Свет се већ. Иза пролећног
прозора. У раму озелених
пузавица. Претварао
у прилоге раскрајања.
Чије изгледе и исходе
нисмо могли знати.
У растројству непронађене
сврхе. Превласти моћи.
Сред моћи расула. Изгубљене
синтезе речи. И мисли.
На коју нас. Целога јутра
опомиње. Умилним. Упорним
фрагментима. Птица кос.

Листали смо стрпљиво.
Деценијама скупљану грађу.
Која је фотографијама.
Црнобело. Уз спектре
безбројних нијанси.
Минијатурних скица интимае.
Муњевитих бљескова епохе.

Склапала живот. Од некад.
Какав никада неће бити.
Сведочећи. Да готово
већ заборављен. Ипак. Био је.

Запитах га. У једом трену.
Како је он. И како је
цветак. Принова у најави.
У његовом дому.

Добро је. Рече.
Не дижући поглед
са лаптопа.

Који је одједном.
Под његовим прстима
на тастатури. У лазурном
трепету памтивека.
Преносиве арије
смисла. Постао.
Музичка кутија.
Пуна успаванки.

ПУЦЊИ

Не пуцају само гране. И лед.
Пуца одасвуд. Све.

И ту. Из близине. Из скривеног
оружја. Тамне тамнице ума.

Из незнаних разлога.
Из обести. Из злости.

Пуца се. Свим средствима.
Пуца се речима.

Бране их мудраци.
Негујући векове.
У речитости своје ћутње.

Бране их прве речи.
И последње.
Бране их зналци речи.
И тишина. Срца и душе.

Врхови јела.
Што једна ка другој
нагињу се. Као слова
верности. Или тек зепочета
љубав. У тајновитом шапату.

Древност. Увек нова.

Пуца се истином.
Једном једином бити.

Што размерена у шаржере
подељене свима.
Више не постоји.

Разбијена. У ситну сачму.
На тениском терену.
Попут шљаке. Одигнуте ветром.
Што покреће игру на слепо.
У којој немоћни су.
Судије. И играчи.

А настављају игру.
Верујући. У читкост
корака. Силу равнотеже.
Где победа и пораз
залог су напора игре.

Рањавају речи.
Које и не допиру до речи.

Као онај налет живота.
Снага Дунава.
Хидраулична машина.
Што све ће преокренути.
Вратити почетној сили.
Што хуји. И заглуши
музику с мобилног телефона.

И негде тамо лаје пас и блиста звезда.

Рани те стих. Са странице
књиге коју си давно обележио.
Траком вереништва
са истином поезије.

Избистри га. Изнова.
Кроз све историје.
Замућене године.
Суза откровења.

*

Стих Чеслава Милоша („Елегија за Н:Н”, *Где сунце излази и где залази*, превео Петар Вујучић, ДОБ, Београд, 1981)

ЗАМИШЉЕНО

Могу је замислити
на бициклу.
Могу је замислити.
Над задатком. У свесци.
Могу је замислити
са уснама обојеним
свежим црним
дудовим плодом.

Могу је замислити
са дечаком на коленима.

Могу је замислити.
При доласцима и одласцима
у наш мали град.

Али не долази више.

Да ли има сврхе
замишљање.
Као улепшан.
Продужен. Животни стих.

А ипак. Има ли смисла.
Поезија. Ако не дише
ваздухом замишљеног.

НЕВИДЉИВЕ КУТИЈЕ

Пре њеног доласка.
Морали смо преместити
кутије. Године.

Накупљене. Одложене.
Као резервно сећање.

Кад све је ваљано очишћено.
Заборавивши старе распореде.
Смештали смо кутије у нове.
Тек измишљене.
Намењујући им посебна
места у сећању. За која
ускоро. Нико неће знати.
Чак ни ми.

Задовољна обављеним.
Она је одлепршала.

Без сувишка меморије.

Још увек. Без имало
праха. На малим.
Земним крилима.

ЛОЗИНКЕ

Ноћни аутобуси.
Прносе само своја
унутрашња светла.

Присете се окна.
Висеће хватаљке.
Седишта. Свега што је
ишарано дневним вожњама.
Додирима. Оних што хитају.
Да из своје нестрпљиве
непотпуности сретну
удаљену. Могућу.
Потпуност.

Као кад листаш Речник.
Појам по појам. И чини се.
Све је већ било. А тражиш
оно што речници не знају.
Оно што ће бити. Стазице
у нови стари предео.
Који понајпре мора бити.
Фикција. Или стварност.
Пре него што добије реч.

Којима лута твој поглед.
Док не заблистају у зору

стотине капљица на лишћу.
У звездоликим магнолијама.

Речници су затворене капије.
Док тајне лозинке.
не пробуде Машту језика.
Заборављено венчава се
са укореењим. Готово
заборављеним.

ДУБОКО ЗЕЛЕНО

Тај тешки мирис липа.
Кад цветови изгубе своје круне.
А гране се сестрински здруже.
У ужареном лету. Док сахну
боје. Исписујући епитаф
ономе што је било.

И након свега.
Опојни меморандум.
И завет.

Дубоки удах.
Дубоко бити.

БИСЕР

Била је толико лепа.
Да је заустављала
пролазнике.
Чак и саобраћај.
У главном граду.

То је укратко. Урбанистички
план песме. Који рачуна
на проширење. Којим се
тренутак лепоте мора пренети
у ближу. И даљу будућност.

Као што се и бисер мора
осетити топло.
И добродошло. У духу.

Сигуран на свом. Као и увек.
Несигурном путу. Општих
саобраћајних пометњи.
Годинâ. Вековâ .

НЕ ПРОПУСТИ ДАН

Затекох се у пределу:
пропланак. Уређена пољана.

Неко је у тај час.
Под заставама поднебља.
Ту држао говор окупљенима.
Без озвучења. Те су га
са лакоћом надгласавале
птице из оближње шуме.

На крају је хор
дванастогодишњака
отпевао најлепшу
химну роду. И говору.
Уздигнутом. До песме.

Мали певачи пропињаху се
на прсте. Не би ли досегли
високе ноте. И дубоке тонове
значења. За која још нису знали.

И ја их понесох са собом.
У замагљено подножје.

Где ће и они. Неку
годину после. Понављати

тај напор уздиздања. Кратку
поуку: не пропусти дан.

ЉУЉАШКА

Снимак пријатеља.
Из далеког
његовог завичаја.

На вртној је љуљашци.

Мали рођак. Са главицом
на његовом рамену.
Грли га. Пуним
опсегом својих руку.

Већ уснуо.
Утонуо је у праокеан
љубави у којем је рођен.

О којем. Давно разбуђени.
Не бисмо знали ништа.

Да није. Тог небеског
загрљаја.
И уснулих завеслаја
мале вртне љуљушке.

ОЛУЈА

А онда је. Усред жеге.
Са облацима. Стигла
и та посебна.
Суперћелијска олуја.

У помрачењу. Грабила је
шта је хтела. Обарала
кранове. Летину.
Ударала у окна.
Носила кровове.
Односила животе.

Котрљала. Огољене.
Немоћ. И јад.

Две сестринске тополе.
Пре пола столећа дароване
мом оку. Израсле
до висине неочекиваног.
Што и мене училе су да растем
и када тонем. И што са мном
делиле су доручак лековитих
трава. Треперавих видика.
Одолеваше. Целу ноћ.

Но пред зору. У корену.
Пресечена је једна. Клонула.
У наручје оне друге.

Још увек су испреплетаних
грана. Не знам тачно.
Која је заувек оштећена.

Знам само да она друга.
Без ње. Заувек је озлеђена.

20. јули 2023.

КИОСК

За Д.А. (1948–2023)

Продавачица. На Тргу.
Испред његове куће.
Допуштала нам је
да прелиставамо новине.
Иако смо већ купили своје.

Видим. Пишеш.

Угледавши једну од мојих
малих песама. Рече ми.
Погледом право у очи.
Писац мога века. Мајстор
малих форми. Прочишћења.
Без којих стварност само
пролази. Лебди.

А ипак. Изнова долази.
Када постоји та Кратка
књига дугих збивања.

Треба је читати. Полако.
Део по део. Реч по реч.
Преливати. У нови
врч истинâ.

То бих хтела да кажем.
Па журим до Киоска.

Још је ту. На Тргу.
И Он је ту.

Земун, 4. август 2023.

МРАК

*Дању. У паузи гранатирања.
Гајим поврће у башти.*

*Ноћу. Дрхтим у сну.
У подруму.*

---

534. дан рата у Украјини.
Речи средњовечне жене, 11. август 2023.

МЕТАФИЗИЧКА ПАУЗА

Радници за пренос намештаја
пролазећи. Кроз приземље.
Зецкали су алатом.
Договорима у лету.

А онда је наишла и она.
Која се исељава. Са две
близнање у колицима.

Застала је.
Да ми их представи.
Ово је Мила. Стално се смеши.
Показује изникле зубиће.
А ово је Маја. Све нас гледа
широм отворених очију.

Задржала се са мном
у ходнику. Као да селидба
није у току. И као
да никада неће отићи.

Док је у осветљеном.
Заглављеном лифту.
Стајала заробљена жена.
Очекујући помоћ.

Уплашена. Узнемирена.
Као да ће ту заувек остати.

Бејаш ту: Између
Никад. И Заувек.
А опет усред збивања.
У истим простору.

Није било времена
за метафизику.

Као да изван. И изнад
тог тренутка. Није
постојало ништа.

СПАСЕЊЕ

Кроз полуотворен прозор
Допирао је благи ветар.
Померао танку
прозрачну завесу.

Погурао са стола
малу хлебну мрву.

И она је пала. На меку
површину сага.

*Добро је. Помислила је.
Удаљила сам се од оног
опаког ножа. Од врелине
шоље у којој су скончале
моје сестрице. Ко би иначе
бринуо о судбини једне мрве.
На широком ратном
пољу јутарњег стола.*

Попут хеликоптера
за спасавање. Спустио се
у тај мах на њу. У пуном лету.
Мирисом свежег хлеба
призван. Врабац.

И понео је Мрву.
У свом кљуну.
До малог огладнелог
жутокљунца.
Што дрхтао је.
Кљуна широм
отвореног к небу.

Изненада спасен.
На оближњем стаблу.
У свом блатном гнезду.

ДВОСМЕРНОМ УЛИЦОМ

Док сам журно ходала
велеградском улицом.
Зачух. Одлучан
и опомињући глас.
Који је изговорио моје име.

Окренух се. И угледах
иза себе непознату жену.
Што потрчала је
за девојчицом која је.
Са балонима у руци.
Одмицала. Својим путем.
Опасном страном коловоза.

Кад се крене другим
страном временске улице.
Ко би могао рећи да
то нисам била ја.

И да на сваком кораку
тога пута. И након Данас.
Није Она. Неуморна
пратиља. Мајка.

СУЧАНЕ БАКЉЕ

Не искључују се сунчане
бакље. Нити експлозије.
Што из нестабилне сунчеве
масе ослобађају делове
плазме. Који лете у свемир.

Слушајући соларне
физичаре. И оне који
мере свемирско време.
Не знам где да на снимцима
из космичких лабораторија.
На картама. Потражим ту
једну нит сунчеве плазме.
Што одвојена од површине
одлази. Кружи. Непознатим
путем. И може нам стићи.

Збуњена. Одабирам.
Да верујем песнику Блејку.
Што држи до истинâ.
Довољно јасних.
Прастарих. И узвишених.

Казујући како у један час.
Заморен. До немоћи.
Напушта предавање

ученог астронома.
Сва тумачења. Цртеже.
Мере. Дијаграме. И одлази.
*У мистичну влажност
ноћног зрака.*

Гнездо из мог
видокруга ту је.
Спасено летећих бакљи.

Ту сам и ја. На обали.
Окупана тренутком
ослобођења.

С времена на време.
У савршеној тишини.
Подигући поглед
пут треперавих звезда.

ЛЕТЊА СИМФОНИЈА

За Јована Христића
(26. август 1933. – 20. јун 2002)

Дивна, добра, стара
општа места.
Летњих симфонија.
Умивених крајичцима
пламенова из којих расту.

Умилно нас додирујући.

Као утеха. За рано.
Прерано сазреле.
Јесење плодове.
Сахрањене без испраћаја.
У малим хумкама
осиротелог тла.

За зимске барикаде.
Од голог мраза.
Иза којих се помаљају
копља нових мразних
епоха. И зимâ.

А греју нас.
Испод капута пролазних

кројева. Помодних
говора знакова.
Ефемерија господара
етра. Диктата сигналâ.
Ратних хирова.
Што решетају време
незалечивих кратера.

*Дивна, добра, стара
општа места.*
Што осмехну се.
Семенчици.
И младици пролећа.
Видевши да нису
залуд живела свој век.

И ви. Дивни добри
песници оседелих добâ.
Што трајете.
Дуже од пролазности.

Отварам вам дом
тишине. Да боље
разазнам ваше гласове.

Чекам вас у сновима.
Које чините тако живим.
Као да су изнова
рођена стварност.

Налик су вама: тачан такт.
Мелодија по којој се

може ходати. Један
могућ други живот.

Што трајаће налик
вама. И после нас.

Отклањајући
сваку сумњу у истинитост
историје тренутка.
И речи Заувек.

ОН

Неко је рекао да је
сваки пуцањ у човека.
Пуцањ у Њега.

И да је тако сваки пут
када се некоме
наносе Неправда.
И Зло.

Неко може бити
свако. А сваки
Неко је Он.

На једном од земљиних
Појаса и стаза. Ево.
Данас. Сада. Сваких
десет минута.
Страда дете.

А дете које о томе
слуша. Својим срцем
малог Неког. Пита.

Како толико ранâ
може поднети. Он.

Рат у Појасу Газе, 11. новембар 2023.

ДОБРЕ ВЕСТИ

Пуштени су таоци.
Са обе зараћене стране.

Поред експлозије радости
ослобођених
и њихових ближњих.
Пуних наде за даље
срећне исходе. За све.
Свакад. И свуда.
Стижу и хитне вести.
Са обе стране:
Недостају нам експлозије.
Рат се мора наставити.

26. новембар 2023.

НАГОСТ

Упаљена су била
сва светла.
Није се видео
ни најмањи траг
Црног петка.

Отворио је гардеробер.
Одабрао најпомоднију
одећу. Поскидао етикете.
И згужвану. Одложио је
у сандрук са старим стварима.

Стајао је сасвим наг.
Испред огледала.
И угледао победника.

Што протерао је
Црни петак.
Дигао главу изнад
масовних снижења.
Помама абонената
на сваштаријуме.

Нагост му се указала
као чиста мера.
Са којом се могло

изнова започети
сапостојање.
Са цветком скромне
рајмонде. Која се.
Након сувог мраза.
Изнова може родити
у истини голог стења.
У чистој лепоти.

СВРАТИШТА, ДОМ

Мисао је сестра маште.
Неуморна. Колико је
и Машта. Коју би
хтела држати за руке.
Неукротива. Непресушна.
Колико и она.

Премда иду често
различитим путевима.
Непрекидно. Обе.
Траже нови дом.

Свратишта су многа.
И свугде.

Куцају на врата
небодера. Домова
за смештај незбринутих.
Апартмана. У пуном
сјају. Загрнутих тамом.

Не отвара нико.

Готово да пожеле
кућу на води.
Или свемирску станицу.

У којој саме могу.
У миру. Одгајати
своје биље.
Чудесно растиње.
Унутрашње стране света.

И тако. Неутажених жеља. Трче.
У трку раскрајају наративе.
Хиљадама својих очију.
И вида изнутра. Отварају
нове кинематографе.

Дамара у њима сваки
трен. Што испуњен је
буком. Виком. Галамом.
Сударима и зveckањем
посудâ. Облика̂.

Хитају даље. По нагону
мисли. И маште.

Ти пребогати потомци
исписаних.
Или неизречених
речи. Та тешко икоме
и ичему прилагодива.
Само своја. Деца.

Синови и кћери
заборављених предака.
Духа. Речи. Душе.

ПОПИС

Како савладавате усамљеност.
Било је једно од питања
водитеља специјалне емисије.
Случајним пролазницима.

Дружим се са суседима.
Одлазим у куповину.
Играм домине.
Прегледам друштене мреже.
Гласили су неки од понуђених
и готово очекиваних одговори.

Добро ми је у мени.
Рекао је достојанствени
гисподин усправног хода.
Са шеширом,
Наизглед судбинским
одредбама неповређен.
Неповедив.

Када дођу пописивачи
становника. Уписивачи
живих и умрлих.
Кога ће уписати.

Њега. Или оног невидљивог.
Који и иначе. Не разговара
ни са ким. Сем са њим.
Сувереном самотништва.
Без којег га не би било.

РАСКРШЋА, ОКУКЕ

*Песнику, преводиоцу и пријатељу
Срби Митровићу
(1931–2007)*

Глумци из космоса свако мало
спуштају се у земни простор.
Узимају различите костиме из дубоког
небеског депоа.

Пред огледалима звезда
пресвлаче се у разнолику доб.
И остају у земаљској сценској постави.
Све док не приме од свога лика
његову последњу поруку.

Бесконачну плавет.

Тихо је преузму.
Испоруче небесима.

Спремни за другу улогу.
У другом руху. Изговарајући
нове реплике. Животне
кликаје. Смех. Јецаје.
Гласовну непреносивост
сузе и издисаја.

Скупљајући прилоге за Лексикон
из дугог низа светлосних година.
Под називом Живот. На планети Земљи.

2

И то још увек није све. Постојањем
царују противречја. И довољан је
један зрак. Најсветлији.
Или најмрачнији. Заоштрен попут
оловке. Одлучан да одшкрине еоне.

Да пободен у голо тле. У мрку. Влажну
земљу. Која тромо отвара свој говор.
Открије двојност истине.

*Јер Ветрови морају доћи однекуд да дувају,
Мора да постоји разлог што лишиће вене*.*

Леје и парцеле са убиром златног плода.
Смокава. Дуња и грожђа.
И оне друге. До којих светлост
не продире. Где почива.
На рубу видљивости ока и душе.
Оно што скарлетне боје ткива
и белина коштаних структура и праха
сздају у чисту невидљивост.

---

* Вистан Хју Одн, „Кад бих ти могао рећи”, 1940. Превео
Срба Митровић.

Од праха још незнатнији прах.
У мирису наших мисли
и безгласне поновљивости
наших молитви. Да са ове и оне
стране ивичности небних и земних
површи. Опстане истина бића.

Видљива и када погасе се светла.
Појмљива. И жива. Између
раскршћа и окука путева.

Време не може рећи оно
што земља зна.

Прасак смеха. Олуја и грч плача.

У ритму дубоког срца тла.
Што све рађа. Чему се све враћа.

ПРОЛАЗ

Свакога јутра.
Док отварам прозор.
У дну видика угледам
човека који. У исти час.
Отвара врата свог малог
тајновитог света.

Не омета га ни киша.
Ни жега. Ни лед.

Нико ту не улази.
Нико не излази.

Као да он сам послује.
У радионици за преправке
невидљивог.

Или је чувар пролаза.
Који ту седи и чека.

Да ме на измаку
мог Тренутка.
Кроз затамњен
пролаз. Поведе.

Понекад. Види се
цедуља залепљена
на замагљеном улазу.
Данас не радимо.

И тако знам.
Поклоњен ми је
још један дан.

Соња Миловановић

МУЗИКА РЕЧИ, МЕЛОДИЈА ЖИВОТА

*Мелодија по којој се
може ходати. Један
могућ други живот.
(„Летња симфонија”)*

Када у есеју „Музика поезије” Томас Стернс Елиот наводи да песник своју мелодију и своју хармонију мора да ствара из звукова које је чуо, он одмах потом напомиње да мелодичност не треба претпоставити осталим компонентама музике речи. Музику песме може стварати и дисонанца исто колико и хармонија, а то се односи и на музику речи, која је условљена целокупним контекстом, и то непосредним – са околним речима са којима гради одређене односе, али и посредним – са ужим или ширим контекстима. Значења која песма успоставља, могло би се додати следећи Елиота, као и оних школа које контекст узимају као пресудно мерило за разумевање песме – с једне стране, сликовито речено, одговарају кружним представама, а с друге лавиринтским путањама.

Кратка историја тренутка Тање Крагујевић своју „музику речи” и мелодију песме ствара обострано – кружно и вијугаво. Једно од места где се у овој књизи на изванредан начин спајају та два лица текста јесу фактографско и поетско. Документарност, назначена према

телевизијским записима, која је у једногодишњој, „краткој историји”, инспирисаној махом актуелним ратним недаћама у Гази, била непосредан повод за настанак песме, функционише у виду поетско-дневничких записа као интимни одговор на савремена историјска дешавања. Рецентна књига тиме се донекле надовезује на једну од претходних, *Ефекат лептира*, где су поједине песме имале и своје коментаре. Поетским преиначењем чињеничног Тања Крагујевић даје свој песнички одговор, па и коментар, на савремени свет. Она, при том, неће оптуживати и тражити актуелне кривце, већ увек саосећати са жртвама. Али, иако је емпатија примарно својство осетљивог и узнемиреног песничког бића поводом збивања на које упућује, својим песничким ставом и поривом да песмом одговори на страхоте савремености, *Кратка историја тренутка* такође је овим слојем и ангажована.

У новој песничкој књизи Тање Крагујевић постоје и неке друга текстуалне манифестације која указују на двоструко дејство поезије. Као што су се у извесном смислу сучељавали па саображавали стварно и фиктивно, догођено и доживљено, тако се семантичка тензија огледа већ у наслову књиге. У непосредну везу доведене су речи, односно појмови сличних и супротних значења. Тренутак је, разуме се, кратак, али историја тренутка ипак упућује на протежност, егзистенцијалну потребу песничког бића да, и поред свести о пролазности, ухвати оно што, у општој журби и истовременим опречностима, о којима такође сведочи у појединим песмама, остаје неприметно или сведено на дневне вести. Жеља да се то тренутно, краткотрајно и пролазно овековечи има двоструку мотивацију – она се јавља као глас за другог, и као потреба за сопством. Та два гласа најчешће су неодвојива, посебно у оним песмама

које настају на линији духовне сродности, махом са песницима и песникињама, или сродности у патњи са незаштићенима и невинима. Ратна трагедија у удаљеним местима утиче, попут ефекта лептира, и на песничко биће, као оно које у патњи саучествује („После празника“):

У сродству са патњом
изгубљених у патњи.

Јер ништа страшно није далеко.
И њихова непозната имена
јасна су. Као лица. У небодерима
уздигнутих у души. Понад расула.
У мелодијама прогнаних
симфонија. Заборављених језика.
Прапочетих слова вере.

Толико је тешко. И велико. Сада.
Скупљам га у делићима
расутог стакла. Јер све.
Сем издаје надâ. Моје је.

Упечатљива је, дубоко потресна и слика мајке с дететом у наручју, чији плач покрива звучна покривалица емисије, из песме „Јутарњи програм“:

Не знам са које стране
зараћених долази.
Али знам да ми се.
Отуда. Са хиљаду
шестотина километара
даљине. Обраћа.
Да ме зове.

И у раном затамњењу
собе. Где екран гори.
Дивљом. Белом ватром.
Горим. И гласно плачем ја.

Заједничка нит песмама које бележе и интимну и јавну историју тренутка јесте суматраистичко осећање свеповезаности. Такав космизам Тањине поезије конкретан тренутак преводи у вечни. Само ту и само тако може постојати смисао, оно што није практично и прагматично, што се голим оком не примећује, али што се види „унутрашњим видом”, трајнијим и постојанијим од пролазних сензација и манифестација. Песникиња ће и овога пута, као и у неким својим ранијим књигама, симболичну представу односа конкретног и апстрактног, тренутног и трајног пронаћи у фигури руже. Овај флорални симбол, као део непосредног амбијента (врта) чијим поседом песнички субјект више не располаже, и фактички и симболички означава повод за песму, којим се књига *Кратка историја тренутка* отвара, да би се одмах потом ружино физичко одсуство прелило у њено духовно присуство, управо онај унутрашњи вид, кореспондентан песникињином постојању:

Ружа зна шта јој је чинити.

Измакла ми је из ока.
Не из вида.

Тек толико је нема.
Да могу да верујем
у њену моћ.

Стоји на међи неба.
Земље. И сићушног
Острва. Мене.

Да бодежом изниклим из
једне једине бодље.
Чува ме. И милује.
Јер постоји.

И тај трн. Прекоморски
чун. Ту је. Да знам.
Да постојим.

„Прелом” једног познатог, видљивог света, другим, скривеним јесте и ознака физичког и метафизичког простора, који ће се одвијати дуж читаве књиге. Догађајности које прате свакодневицу песничког субјекта, њен ментални и емотивни свет, увек ће имати метафизички одјек. Песничка вера у дубоке повезаности дочарана је религијом биља и етарским просторима. Оваква симболика, осим што упућује на осећајну, па и идејну страну света песничког субјекта – који, не без разлога, одабира *„да верујем песнику Блејку/ Што држи до истина./ Довољно јасних./ Прастарих. И узвишених”* („Сунчане бакље”) – отвара и питање од којег смо и кренули у читалачку авантуру ове књиге. Зашто смо се, наиме, најпре везали за звук а не за слику, када би се могло тврдити да су за поезију Тање Крагујевић обе подједнако важне, па чак да ће преимућство неке од ових компоненти зависити од појединачног читаоца? Иако би таква тврдња била сасвим оправдана, као и то да је у овој поезији подједнако присутна и емоција и ерудиција, музика речи и мелодија песме наметнула се због изразитог и доследног песникињиног синтаксич-

ког онеобичавања поетског текста. Таквим се онеобичавањем, поред осталог, дочарава свакодневни говор, који је, сматра Елиот, у основи музике поезије. Парцелацијом реченице, мрвљењем стиха, као изразу непатворености мисли и драматике бића, синтакса Тањине поезије уједно је и чврста и треперава. Оваквом хармонично-дисхармоничном фактуром текста Тања Крагујевић изграђује особени песнички текст, као свој стилски потпис. А бити и у том домену песнички препознатљив, након многобројних начина да се формалним ликом текста посредује и његов садржајни потенцијал, дакле у обиљу сваковрсних онеобичавања, па и онеобичавања ради онеобичавања, данас свакако није једноставно.

У разноврсним токовима савремене српске поезије, Тања Крагујевић је, дакле, меру распознавања освојила самосвојним начином синтаксичког *ломљења* песме. У њеном поетском изразу то онеобичавање носи печат егзистенцијалног. Ритам говора одговара ритму живота. Њихова енергија није у линеарности, већ у флудивности и фрагментарности. Отуда *ломни говор* читаоца приближава свакодневној комуникацији, дијалошком тону, животодавној енергији, као што с друге, поетичке, стране одражава драматичност песничког бића, али и дух савремености, који одавно не рачуна на представу о целини света.

Али ако је целина света нарушена, што се песнички посредује, између осталог, фрагменатрношћу, „кидљивим текстом”, дезинтегрисаним песничким субјектом (*Моја разнолика./ Самолика Ја./ Разбијају се.// Падају далеко/ од благих обала. / Где могла сам их јасно/ видети. Преко азурних/ океана. Чути. Дозвати*), Тања Крагујевић настојала је да сачини целовиту песничку књигу. Унутрашње јединство, осим линије песама које би представљале дневне и ноћне сензације једне одиста кратке историје од годину

дана, хоће да захвати и дужу историју, овога пута не јавну већ приватну. Она ће је вратити у детињство, исписиваће духовне сродности које говоре о дугој посвећености и трајности одређених односа, попут духовних сродника, виђених или невиђених („Дуга”, „Мале продавнице”, „Д. Л.”, „Близина”, „Меморија, или: неговање близине”, „У Музеју поезије”), али и чинити живом у савремености. Могућност да помогне малом, промрзлом и повређеном псу песничког субјекта доводи до спознаје да је у усамљеном постпразничном тренутку, када се проживљава неко чудно „угнуће времена”, спасоносна спознаја да из дезоријентације услед свакодневног опречних вести да *„свет је од сада један [...] Свет је подељен [...] Хитам да сазнам / дали још постојим”*, песнички субјект тако једноставно, искрено, а опет тако знаковито искаже „мелодију живота”:

Добро је. Могу да удахнем
овај трен. Не само мој.
Пуним плућима. Да волим.

Да уосећавање и проживљавање и онога што је непосредно али и онога што је посредно, осећање другог кроз времена, дакле оно метафизичко, титра и дамара у песничком бићу, медијатору чистог бола, сатканог од радости и туге, проналазимо и у песми „Нова година”. Својом семантичком двојношћу она може бити схваћена и симболички, што се запажа већ од првог стиха:

Концерт на рушевинама.

Гипки покрети гудача.
Попут плеса са мачевима.
Цитати молитви древног мага.

Не може то стати у једне груди.
Одјекнуће у неком непознатом
времену. У срчаном удару.
Јутра. Неког чистача улица.
У непознатом граду.

Тај бол спознаја.
Који је изгубио спознаје.
И остао само бол.

Преживео у антологијама.
Гладног очајања.
Стиховима побуне.
Лепоте и горчине.

Овакви простори поетског – приватни и јавни, тренутни и дуготрајни, своје идејно залеђе, могло би се рећи, имају у кореспонденцијама, у свеповезаности догађаја и доживљаја, ствари и односа, оних видљивих са оним скривеним. У том духу опевају се и незаобилазне теме о песми, речима, о потреби стваралаштва, и духовно-песничким разумевањима и спонама. Ово последње до посебног је изражаја дошло у песми посвећеној Ивану В. Лалићу, као песничком читању његовог *Писма*, или књиге *Време, ватре, вртови*. Осим таквих кореспонденција, метафизис Тања Крагујевић, попут рецимо Блејковог, или Карановићевог, овде чине Мисао и Машта („Свратишта, дом”), као два лица једног:

Мисао је сестра маште.
Неуморна. Колико је
И Машта. Коју би
хтела држати за руке.

Неукротива. Непресушна.
Колико и она.

Дакле, Тања Крагујевић и овом својом песничком књигом казује да верује у овај свет као „отворену књигу”, у надахнуће (*тајне лозинке које откључавају затворене капије речника, утврђених значења*), у „снагу мита [...] где и настају речи” „двојност истине”, у то да „ништа није заувек изгубљено”, у „кратку поуку: не пропусти дан”. Мистика, ноћни амбијент, „чудесно растиње”, „летеће бакље”, „отворена књига”... ова историја, овај тренутак, обележени ратовима, несрећама, боловима, али и радостима, блискостима, сусретима, имаће, законом неким невидљивим, некада и негде одјек, траг, титрај да су постојали. Ако нас свакодневица, аутоматизмом својим, нагони да деламо по нужди и правилима, да, вољно или невољно, свесно или несвесно, живимо механички, кратак тренутак увек нас враћа оном елементарном, првобитном, органском, уз тако једноставне истине: ухватити тренутак, забележити га у вечности.

О песникињи

Тања Крагујевић рођена је у Сенти, питорескном градићу на обали Тисе, на северу Војводине. Дипломирала је 1970, а магистрирала 1973, на Филолошком факултету у Београду, на Групи за општу књижевност.

Прву песничку збирку *Вратио се Волођа* објавила је у двадесетој години, у едицији „Прва књига” Матице српске, 1966, а исте године књига је награђена „Бранковом наградом за поезију”.

Од тада, Тања Крагујевић је објавила двадесет пет песничких збирки, а такође и неколико књига есеја о савременој српској и светској поезији.

Добитница је и награда „Ђура Јакшић” (1993) и „Милица Стојадиновић Српкиња” (2009) за поезију. „Печат вароши сремскокарловачке” додељен јој је 2013, за најбољу песничку књигу објављену 2012 (*Хлеб од ружа*, Књижевна општина Вршац, 2012). Награду „Раде Томић”, коју додељује Уметничка академија Исток, у Књажевцу, добила је за збирку *Од светлости, од прашине* (2014).

Награда „Десанка Максимовић”, за укупно песничко дело и допринос српској поезији, уручена јој је на свечаности у Десанкиној родној Бранковини, 16. маја 2015. године.

Тања Крагујевић је десети, јубиларни добитник награде „Ленкин прстен”, за најлепшу љубавну песму објављену 2015. године на српском језику и прва је добитница овог признања, које јој је уручено у Србобрану, 14. новембра 2015, за песму „Вода”, из збирке *Од светлости, од прашине*.

Признање за целокупни песнички рад „Грачаничка повеља” уручено јој је на традиционалној манифестацији „Видовданско песничко бдење”, 2016.

Регионалну награду за поезију „Ристо Ратковић”, 2017. (Бијело Поље, Црна Гора) добила је за збирку *Ефекат лептира* (Културни центар Новог Сада, 2016). Песничка награда „Раде Драинац” (Прокупље, 2020) додељена јој је за збирку *Extravaganza* (Чигоја штампа, Београд, 2019).

Добитник је награде за есејистику „Исидора Секулић” (1976) и награде „Милан Богдановић” за књижевну критику (1996).

Публиковане су и две књиге њених изабраних песама: *Стаклена трава* (библиотека „Аријел”, књ. 1), Агора, 2009, и *Ружа, одиста* (едиција добитника награде „Милица Стојадиновић Српкиња”), Завод за културу Војводине, Нови Сад, 2010. Обимнији избор из поезије Тање Крагујевић, *Трн о свили*, који представља пресек кроз целокупно дело, у избору саме песникиње, објављен је у библиотеци „Награда Десенака Максимовић”, књига 21, у издању Задужбине Десанка Максимовић, Београд, 2016.

Заступљена је у више од тридесет домаћих и светских антологија савремене поезије.

Одлуком Владе Србије 2009, додељено јој је звање врхунског уметника у области књижевности.

Живи у Земуну. Надомак Дунава.

Садржај

ВРТ, ПРЕЛОМ	7
РУЖА ЗНА.....	8
БАШТА, КОТАРИЦА	9
МАЛА МУЗА	10
НОВА ГОДИНА.....	12
ПОСЛЕ ПРАЗНИКА.....	14
ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ.....	17
КОНТЕЈНЕРИ	19
КОРИДОРИ	20
ДЕВОЈЧИЦА, КИША	21
ДОПУНЕ УЏБЕНИКА, НОВЕ КЊИГЕ САЗНАЊА....	22
ЗАШТИТИНА СРЕДСТВА	23
LA TERRA TREMA	24
ЛАБУД.....	25
СТАБЛО ЖИВОТА.....	26
ПОКУЦАЈ, ОТВОРИ	27
НОЋ ВЕКА.....	28
АЗУР	30
ДУГОВИ.....	31
КАО ПЕШЧАНА КИША	33
ДУГА	34
МАЛЕ ПРОДАВНИЦЕ.....	36

КАО ВОДА 'ЛАДНА.....	38
КРАЉИЦА	40
Д. Л.	41
ГДЕ ЈЕ БИЛА.....	42
СНОВИ.....	43
СТРМИНА, ЗАСАД.....	45
БЛИЗИНА	46
СТРАХ.....	47
У ХИТЊИ.....	48
ПТИЦЕ.....	49
МЕМОРИЈА, ИЛИ: НЕГОВАЊЕ БЛИЗИНЕ.....	50
НОЋНА ПОШТА	52
У МУЗЕЈУ ПОЕЗИЈЕ	54
МУЗЕЈ ПОЕЗИЈЕ, ИЗЛАЗ	56
ЈЕЗИЧКИ ПЕЈЗАЖ, СКИЦЕ.....	58
БЛАТО.....	59
СВЕ ШТО НИСАМ ЗНАЛА	60
ЛАПТОП, ПТИЦА КОС.....	62
ПУЦЊИ	64
ЗАМИШЉЕНО	67
НЕВИДЉИВЕ КУТИЈЕ.....	68
ЛОЗИНКЕ.....	69
ДУБОКО ЗЕЛЕНО.....	71
БИСЕР	72
НЕ ПРОПУСТИ ДАН.....	73
ЉУЉАШКА	75
ОЛУЈА.....	76
КИОСК	78

МРАК.....	80
МЕТАФИЗИЧКА ПАУЗА	81
СПАСЕЊЕ	83
ДВОСМЕРНОМ УЛИЦОМ.....	85
СУЧАНЕ БАКЉЕ.....	86
ЛЕТЊА СИМФОНИЈА.....	88
ОН	91
ДОБРЕ ВЕСТИ	92
НАГОСТ	93
СВРАТИШТА, ДОМ	95
ПОПИС	97
РАСКРШЋА, ОКУКЕ	99
ПРОЛАЗ.....	102
Соња Миловановић:	
<i>Музика речи, мелодија живота .....</i>	105
О песникињи.....	115

Тања Крагујевић
КРАТКА ИСТОРИЈА ТРЕНУТКА

Издавачи
Чигоја штампа
Аутор

За издаваче
Жарко Чигоја
Тања Крагујевић

Рецензија и поговор
Соња Миловановић

Фотографија на корицама
Стеван Крагујевић,
Београдски графит

Припрема и штампа

Чигоја
Ш Т А М П А
office@cigoja.com
www.cigoja.rs

Тираж
300

ISBN 978-86-531-0951-6

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

КРАГУЈЕВИЋ, Тања, 1946-

Кратка историја тренутка / Тања Крагујевић ;
[поговор Соња Миловановић]. - Београд :
Чигоја штампа : Т. Крагујевић, 2024 (Београд :
Чигоја штампа). - 122 стр. ; 21 cm

Тираж 200. - Музика речи, мелодија живота:
стр. 105-113. - О песникињи: стр. 115-116.

ISBN 978-86-531-0951-6 (ЧШ)

COBISS.SR-ID 142443785